

**SURXONDARYODA YETISHTIRILADIGAN PAXTA TOLALARINING
TURLARI VA ERISHILGAN YUTUQLAR.**

Niyozov Sh.K

Termiz shahridagi Prezident maktabi

Fizika fani o'qituvchisi

Annotatsiya: *Olingan natijalar va ularning yangiligi: Paxta, chigitli paxta — g'ozaning tola va chigitdan iborat asosiy mahsuloti. Paxta tozalash korxonasida paxtaga dastlabki ishlov berish jarayonida chigitdan, avval, to'qimachilik sanoatining ehtiyoji uchun asosiy mahsulot*

Tayanch so'zlar: *chigit, paxta, sellyuloza, viskozimetriya, ultratsentrifuga, romatografiya, seleksiya, kauchuk, selloid, galogenatsiya, sintetik, poliasetal.*

Аннотация: *Полученные результаты и их новизна: хлопок, семенной хлопок — основной продукт хлопка, состоящий из волокон и семян. В процессе первичной обработки хлопка на хлопкоочистительном предприятии из семян сначала получают основной продукт для нужд текстильной промышленности*

Ключевые слова: *семена, хлопок, целлюлоза, вискозиметрия, ультрацентрифуга, ревматография, селекция, резина, целлулоид, галогенирование, синтетика, полиацеталь.*

Annotation: *The results obtained and their novelty: Cotton, Seed Cotton — the main product of acorns, consisting of fiber and seeds. The main product for the need of the textile industry, first of all, from the seeds in the process of preliminary processing of cotton in the cotton cleaning enterprise*

Key words: *pollen, cotton, cellulose, viscometry, ultra-centrifuge, rheumatography, selection, rubber, Celloid, halogenation, synthetic, polyacetal.*

Butun dunyoda paxta tolaning sifatiga qarab baholanadi. Keyin chigitdan kimyo va mahalliy sanoat korxonalarida qo'llaniladigan momiq (uz. 20 mm dan kam) olinadi. Texnologik uskunalarda paxtani qayta ishlash va tolni tozalash jarayonida o'lik (pishib yetilmagan kalta tolali puch chigit, chigallashgan tolalar) va kalta paxta momig'i (uz. 5,0 mm dan kam) chiqadi. paxtada 30—35% tola va 50—55% chigit (chigitida 24—29% moy), 2—3% o'lik tola, 3—5% kalta momiq bo'ladi. G'ozaning seleksion navi va tolaning yo'g'on-ingichkaligiga qarab paxta, o'rta tolali va uzun tolali turlarga bo'linadi. paxta qo'lda va mashina bilan teriladi. paxta tolasining pishib yetilganlik koeffitsiyentda va tashqi ko'rinishi, rangi bo'yicha 5 sanoat naviga va iflos aralashmalarining miqdori hamda namligiga qarab 3 sinfga bo'linadi.

Paxtanavi tashqi ko'rinish namunasi — paxtaning standart namunalariga solishtirib (klasser usulida), bu usul qanoatlanarli bo'lmasa, laboratoriya usulida pishib yetilganlik koeffitsiyenti bo'yicha aniqlanadi

Ingichka tolali g'ozaning "Termiz-208" navi

Termiz-208 g'oz'a navi 1993 yilda sobiq O'zPITI Surxondrayo filialida (hozirgi PSUEATI Surxondaryo ITSda) yaratilgan.

Nav mualliflari: Chorieva X., Axmedov J., Qambarov R., Nuriddinov A., Tadjiev K.

O'suv davri	-	115 kun
Umumiy paxta hosili	-	45,0-55,6 s/ga
Sentabr oyi paxta hosili	-	34,5-35,6 s/ga
Bir dona ko'sakdagi paxta vazni	-	3,6-3,7 gr
1000 dona chigit vazni	-	115-117 gr
Tola chiqishi	-	34,0-34,5 %
Shtapel uzunligi	-	1,34 dyuym
Mikroneyr (Mik)	-	3,4-4,0
Tola tipi	-	I
Nisbiy uzilish uzunligi	-	39,8 rk/teks

Navning kelib chiqishi: Ashxabad-25x Termiz-14 navlarini chatishtirish va ko'p marta yakka tanlov o'tkazish yo'li bilan yaratilgan. Termiz-208 g'oz'a navi uch-to'rt chanoqli pastidan hosil oladi tashqi ko'rinishi to'q yashil, ko'sak bandi uzun tanasiga yaqin yopiship o'sadi.

Nav agrotexnikasi: Termiz-208 navi chigitini ekishning qulay muddati 25-mart-10-aprel 1-2 ta chinbarg chiqarganda yagonalanadi. Ko'chat qalinligi tuproq turi va unumdorlik darajasiga qarab gektariga 120.0-140.0 ming tupgacha o'simlik qoldiriladi²⁷.

Qatororasi 60 cm kenglikdagi egat bo'lganda 60x15-1; 60x12-1; qator orasi 90 cm kenglikdagi egat bo'lganda 90x10-1; 90x8-1. Sug'orish rejimi engil tuproqlarda 1-4-2, o'rtacha tuproqlarda 1-3-2, og'ir tuproqlarda 1-3-1. O'g'itlashning yillik maqbul me'yorlari N-250, P-175, K-100 kg/ga, azotli o'g'itlar bilan oxirgi oziqlantirish 1-5 iyuldan kechikmas lozim. Tuproq namligi dala nam sig'imiga nisbatan 70-75-65% ni tashkil qilganda sug'orish tavsiya qilinadi. G'ozani chilpishni tuproq unumdorligi o'rtacha dalada 16-17 ta va unumdor tuproqlarda 17-18 ta hosil shoxi paydo bo'lganda o'tkazish maqsadga muvofiq. G'oz'a defoliasiyasi hosilning 60-70 foizi pishib etilganda o'tkazish lozim. Paxta hosilini mashinada terishni hosilning 80 foizi ochilib, 85-90 foiz barglari to'kilganda otkazish lozim. Paxta hosilini mashinada terishni hosilning 80 foizi ochilib, 85-90 foiz barglari to'kilganda o'tkazish tavsiya qilinadi.

Navning afzalligi: Suvsizlikka chidamli, ertapishar, serhosil va tolasining sifati bo'yicha I tip tola beradi. Ekstremal ob-havo sharoitlariga chidamli. Surhondaryo viloyati sharoitida navning maydonini kengaytirish maqsadga muvofiq²⁸.

²⁷ Qosimov Asroriddin Sadievich "POLIMERLAR FIZIKASI" Termiz-2022

²⁸ Qosimov Asroriddin Sadievich "POLIMERLAR FIZIKASI" Termiz-2022

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Qosimov Asroriddin Sadievich "POLIMERLAR FIZIKASI" Termiz-2022
2. Asqarov M.A., Ismoilov I.I. "Polimerlar kimyosi va fizikasi" T.: O'zbekiston, 2004.
3. Bekturov YE.A., Legkunets R.YE. Assotsiatsiya polimerov s malimi molekulami. - Alma-Ata. Nauka, 1983. - 108 s.
4. Kenjaev, S. (2017). Innovation Offshoring Performance/submitted by Sherzod Kenjaev (Doctoral dissertation, Universität Linz).

